

ASIA TE-toimiston päätöksen perusteleminen ja muutoksenhakuohje**KANTELU**

Kantelija on kantelussaan 30.11.2017 arvostellut Satakunnan työ- ja elinkeinotoimiston (TE-toimisto) menettelyä robotiikka- ja automaatioalan muuntokoulutukseen valinnassa. Haastattelussa hänen opintotodistusaineistonsa todettiin vakuuttavaksi, mutta hän on arvellut tullessa hylätyksi koulutukseen valinnassa ikänsä vuoksi. Kantelijan käsitystä hylkäämisen perusteesta on tukenut myös se, että haastattelu oli kestänyt sille varatun 30 minuutin sijaan vain noin 12 minuuttia.

SELVITYKSET

Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ely-keskus) on antanut kantelun johdosta selvityksen 21.2.2018, jonka liitteenä on Satakunnan TE-toimiston antama selvitys 12.2.2018. Selvitykset lähetetään tämän päätöksen ohessa kantelijalle tiedoksi. Lisäksi ely-keskus on lähettänyt asiakirjaselvityksenä kysymyksessä olevan kantelijaa koskevan työvoimakoulutuksen valintapäätöksen 30.11.2017.

RATKAISU**Oikeusohjeet**

Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi: 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Hallintolain 46 §:n mukaan jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädettyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa. Oikaisuvaatimusohje on annettava myös silloin, kun erikseen on säädetty hallintopäätöksen saattamisesta viranomaisen käsiteltäväksi muuna kuin muutoksenhakuasiana. Oikaisuvaatimusohjeiden sisällöstä on voimassa, mitä 47 ja 49 §:ssä säädetään valitusosoituksesta.

Hallintolain 47 §:n mukaan päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus. Siinä on mainittava: 1) valitusviranomainen; 2) viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava; sekä 3) valitusajankohta ja mistä se lasketaan. Valitusosoituksessa on selostettava vaatimukset valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä sekä valituksen perille toimittamisesta.

Hallintolain 48 §:n mukaan jos valittaminen on erityisen säännöksen nojalla kielletty tai päätös ei ole valituskelpoinen, päätökseen on sisällytettävä ilmoitus siitä, minkä säännöksen nojalla valittaminen ei ole mahdollista.

Hallintolain 9 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2002) 5 luvun 3 §:n (kantelussa tarkasteltavana ajankohtana voimassa olleen) 1 momentin mukaan opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve.

Lain 5 luvun 7 §:ssä säädetään (1456/2016) työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta.

Lain 14 luvun 1 §:n (1456/2016) mukaan jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Lain 14 luvun 1 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin. Opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai siitä saa valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettusta koulutuksesta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (1073/2012) 11 §:n 1 momentin mukaan valintapäätöksestä tulee muun ohessa ilmetä perustelut valitsematta jättämiselle.

Asetuksen 12 §:n 2 momentin mukaan työvoimakoulutukseen valinnassa hylätylle hakijalle annettavan päätöksen tulee sisältää tieto hakijoiden kokonaismäärästä, perustelu valitsematta jättämiselle ja lisätietojen antajan yhteystiedot.

Arviointi

Valintapäätöksen perustelut

Työ- ja elinkeinoministeriön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta antamassa ohjeessa (2.1.2017, TEM/2579/00.03.05.02/2016) on todettu, että työvoimakoulutuksen opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö. Lisäksi valittavalla tulee olla koulutustarve. Koulutus-tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon vähintään työvoimakoulutuksen tarve työllistymisen näkökulmasta ja hakijan soveltuvuus.

Satakunnan TE-toimiston työvoimakoulutuksen valintapäätöksen 30.11.2017 mukaan kanteli-jalle ei ole voitu varata opiskelijapaikkaa, koska sopivia hakijoita oli enemmän kuin opiskelu-paikkoja.

TE-toimisto on selvityksessään perustellut valintapäätöksessä ilmoitetun lisäksi sitä, minkä vuoksi kantelija ei ollut tullut valituksi työvoimakoulutuksena järjestettävään muuntokoulutuk-seen, vaikka hänet oli katsottu sinänsä soveltuvaksi koulutukseen.

Koulutukseen hakijat on haastatellut TE-toimiston asiantuntijan lisäksi oppilaitoksen koulutta-ja. Valintapäätökset perustuvat TE-toimiston asiantuntijan ja kouluttajan yhteiseen, koulutus-hakemusasiakirjoihin ja haastatteluihin perustuvaan näkemykseen.

TE-toimiston selvityksen mukaan kantelija on hakemuksessaan ja haastattelussa ilmoittanut tavoitteekseen työllistyä omassa suunnitteilla olevassa yritystoiminnassa, joka perustuu kanteli-jan kevytilmailuharrastuksen hyödyntämiseen. Suunnitelmaa on pidetty hyvänä, mikä on tuke-nut hakijan soveltuvuutta koulutukseen. Lopullista valintaa tehtäessä, kun hakijoita on ollut paljon enemmän kuin koulutuspaikkoja, kantelijan osalta valintaryhmä oli arvioinut, että haus-sa ollut koulutuksen suorittaminen ei olisi ollut välttämätön edellytys hakijan drone-robotiikan hyödyntämiseen liittyvän yritystoiminnan kannalta. Muuntokoulutuksen tavoitteeksi oli ilmoi-tettu sähkö- ja automaatiotekniikan (AMK) tutkinto ja työllistyminen vaativiin robotiikka- ja automaatioalan yrityksiin.

Ely-keskuksen selvityksen mukaan koska kysymys ei ole ollut koulutuksen yhteishankinnasta, valintapäätökseen olisi ollut mahdollista hakea oikaisua tai tehdä valitus, mikäli hakija olisi jätetty valitsematta esimerkiksi sen vuoksi, että hänellä olisi ollut muita hakijoita heikompi so-veltuvuus koulutukseen tai sen tavoitteena olevaan ammattiin. Tällaisesta tilanteesta ei kuiten-kaan ole ollut ely-keskuksen mukaan kysymys.

Selvitysten perusteella kantelijalla ei ole katsottu olleen laissa tarkoitettua koulutustarvetta. Tä-tä ei ole todettu valintapäätöksessä.

Katson, että valintapäätöksen perustelut eivät ole olleet hallintolaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetty huomioon ottaen riittävät. Kantelusta on käynyt ilmi, että koulutukseen hakija on jäänyt arvelemaan, miksi hän ei ole tul-lut valituksi, vaikka haastattelun perusteella hänet on arvioitu vakuuttavaksi hakijaksi.

Nähdäkseni selvityksessä esille tuodut perustelut olisi tullut esittää valintapäätöksen perusteissa. Päätöksessä ei ole myöskään mainittu koulutukseen hakijoiden kokonaismäärää. Selvityksen mukaan hakemuksia oli tullut 113, haastatteluun oli kutsuttu 62 hakijaa ja koulutukseen on valittu 34 henkilöä.

TE-toimiston selvityksessä on tuotu esiin, että koulutukseen on valittu henkilöitä laajasti eri ikäryhmistä, ja iältään vanhimmat koulutukseen valitut ovat olleet kolme vuonna 1962 syntyneitä ja yksi vuonna 1964 syntynyt. Hakijan ollessa vuonna 1961 syntynyt minulla ei ole kantelussa ja selvityksessä esille tuodun perusteella aihetta epäillä, että kantelija olisi jäänyt valitsematta ikään liittyvästä syystä.

Edelleen haastatteluun käytetyn ajan osalta selvityksessä on todettu, että valintahaastatteluihin on varattu enintään 15 minuuttia, mikä on ollut lyhyempi kuin haastattelukutsussa mainittu aika. TE-toimiston mukaan haastattelun kesto on tapauskohtaista ja perustuu lähinnä siihen, miten hyvin hakijan laatimasta hakemuksesta käyvät ilmi hänen osaamisensa, koulutustarve ja muut mahdolliset valintaan vaikuttavat seikat.

Muutoksenhakuohje

Valintapäätöksessä todetaan, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaan tähän päätökseen saa vaatia oikaisua päätöksen tehneeltä TE-toimistolta siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään. Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu lain 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin. Päätökseen saa kuitenkin vaatia oikaisua, jos opiskelijavalintapäätös perustuu henkilön soveltuvuuteen, ellei kyse ole lain 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettusta yhteishankintakoulutuksesta.

Työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka perustuu muihin 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin kuin henkilön soveltuvuuteen, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Keskeisin muutoksenhakukiellon piiriin kuuluva peruste koskee TE-toimiston toteamaa koulutustarvetta. Yhteishankintakoulutusta lukuun ottamatta hakija voi hakea päätökseen muutosta, jos se koskee hänen soveltuvuuttaan koulutukseen.

Kantelussa ei ole erikseen arvosteltu valintapäätöksen muutoksenhakuohjetta. Tästä huolimatta katson, että valintapäätöksen muutoksenhakuohjeesta ei ole käynyt hallintolaissa säädetty huomioon ottaen riittävän selkeästi ilmi, onko kyseisessä tapauksessa päätökseen ollut mahdollista vaatia oikaisua ja hakea muutosta valittamalla vai onko päätöstä koskenut muutoksenhakukielto.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Näkemykseni mukaan Satakunnan TE-toimiston työvoimakoulutuksen valintapäätöstä ei ole perusteltu riittävästi siten kuin hallintolaissa ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa on edellytetty.

Lisäksi katson, että valintapäätöksen muutoksenhakuohje ei ole ollut hallintolain edellyttämällä tavalla riittävän selkeä.

Tämä päätös lähetetään myös työ- ja elinkeinoministeriölle tiedoksi.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Minna Pulkkinen

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi